

Bloemen en planten met een verhaal

door: Karolien Bloemsaat

Liefhebbers van tuinen raken vaak niet uitgepraat over hun bloemen en planten. Graag doe ik daar een schepje bovenop. Veel gewassen hebben een geschiedenis. Ze zijn verbonden met mythes en legendes of komen voor in de folklore. Over enkele vertel ik hier weer wat wetenswaardigheden.

Colchicum; Herfsttijloos

Colchicum (**Herfsttijloos**) bloeit in de herfst met lila bloemen. Het lijkt dan alsof het weer lente wordt, want de bloemen zien eruit als krokussen, hoewel ze geen familie zijn van dit geslacht. De naam van de bloem komt van Kolchis, een stad uit de oudheid aan de Zwarte Zee. Een legende verhaalt dat de Kolchische prinses Medea, die verliefd was op Jason, een toverdrankje maakte om Jason zijn jeugd terug te geven. Ze knoeide een paar druppels op de grond en op die plaats kwam de prachtige bloem op die de naam *Colchicum* kreeg.

De planten maken grote, grove bladeren in het voorjaar, die in de loop van de zomer verdwijnen. In september of

oktober lijkt het alsof de bloemen plotseling uit het niets tevoorschijn komen. In Engeland heten deze bloemen daarom Naked Ladies.

Colchicum staat bekend als zeer giftig. Toch gebruikten de oude Egyptenaren delen ervan als geneesmiddel. En onwillekeurige slaven aten ervan om zichzelf ziek te maken en zo hun meesters te treiteren. Dat lijkt me beslist geen methode om na te volgen.

Tradescantia; Eendagsbloem

Tradescantia (**Eendagsbloem** of **Mozes-in-het-rieten-mandje**) heeft een rijke historie. Deze plant werd ontdekt door John Tradescant Sr., die in 1629 in dienst trad als hovenier aan het hof van Karel I. Deze man had al veel reizen ondernomen naar landen in Amerika, Noord-Afrika, Europa en Azië, op zoek naar nieuwe planten. Zijn zoon, die eveneens hovenier werd aan het hof, erfde zijn vaders belangstelling voor de flora. Ook hij reisde over de wereld om te zien of hij nog nieuwe soorten kon ontdekken. Behalve planten namen vader en zoon ook allerlei curiosa mee naar huis. In het Ashmolean Museum in Oxford zijn deze schatten nog steeds te bezichtigen. De verzameling bevat o.a. een opgezette Dodo en een voorwerp met veren, waarvan gezegd werd dat het de staart van de legendarische Phoenix zou zijn.

Een van de planten die John Jr. uit de Nieuwe Wereld meebracht noemde men aanvankelijk *Phalangium ephemerum virginiana joanna tradescantium*. Men geloofde dat deze plant de beet van een gevaarlijke spin kon genezen, vandaar de gewichtige naam. Later bleek de geneeskraft wel wat mee te vallen en kortte men de naam in tot *Tradescantia*, ter nagedachtenis van de ontdekker.

Het is een buitengewoon dankbare vaste plant. Elk bloempje bloeit maar een dag. Daar staat tegenover dat de plant dat bloeien volhoudt van juni tot oktober.

Papaver; Klaproos

Papaver (**Klaproos – Slaapbol**). De bloemen van de papaver zijn echte aandachtstrekkers door hun crêpe-achtige blaadjes en de prachtige kleuren die ze kunnen hebben: van scharlakenrood tot roze, geel en zelfs wit. Ook uitgebloeid hebben de zaaddozen sierwaarde. Er bestaan veel soorten Papavers, zowel eenjarige als vaste planten. Volgens de mythologie schiep Somnus, de god van de

slaap, deze plant om de uitgeputte Ceres, die godin was van de akkerbouw, te laten slapen. Omdat ze oververmoeid was geraakt, verwaarloosde zij de velden met graan. Nadat ze van de slaapbol had genomen viel ze in een diepe slaap. Toen ze daaruit ontwaakte kon ze - geheel verfrist - voor alle gewassen zorgen. Op standbeelden en schilderijen zien we haar daarom altijd uitgebeeld met een krans van korenaren, gemengd met klaprozen.

Vroeger bloeiden er altijd klaprozen tussen het graan; men was ervan overtuigd dat de bloemen noodzakelijk waren voor een goede oogst.

Klaprozen zijn met name in het Verenigd Koninkrijk het symbool van de Eerste Wereldoorlog, omdat ze op de slagvelden van Vlaanderen uitbundig bloeiden. Op Remembrance Day worden bij het oorlogsmonument op Whitehall door koningin Elizabeth en andere hoogwaardigheidsbekleders kransen van klaprozen gelegd. Overigens gebruiken ze daarvoor geen echte bloemen omdat die te snel uitvallen. Tenslotte: Het sap van de klaproos werd vroeger gebruikt om de Edammer kaas mee te kleuren. En uit de soort *Papaver somniferum* wordt opium, morfine en heroïne gemaakt. Eet dus niet teveel maanzaadbroodjes, want daarop zit het zaad van de slaapbol.

